

تعامل مستمر بانخبگان، شهروندان، دانشگاه‌ها و شرکت‌های خلاق

سعید قدرتی

سرپرست دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری

پژوهش‌های کاربردی و ارتقای توان حل مسئله را در سازمان و شهر فراهم می‌سازد. توانمندسازی منابع انسانی، تقویت شبکه همکاران متخصص، توسعه فضاهای خلاقانه، حمایت از جریان تولید داده و تحلیل، و فراهم‌سازی امکان رشد برای تیم‌های نوآور، از محورهای اصلی فعالیت ماست. این مجموعه در کنار ایجاد فضای گفت‌وگو و هم‌افزایی، بستری را فراهم می‌کند تا ایده‌ها از سطح مفهوم فراتر بروند و به راهکارهای اجرایی تبدیل شوند. چشم‌انداز دفتر، حرکت به سوی شهری نوآور، داده‌محور و مشارکت‌آفرین است؛ شهری که در آن ظرفیت‌های انسانی و فناوری در کنار هم به‌کار گرفته می‌شوند تا کیفیت زندگی شهروندان ارتقا یابد. ما آینده‌ای را دنبال می‌کنیم که در آن حل مسائل شهری بر پایه شناخت دقیق، تحلیل عمیق، همراهی ذی‌نفعان و توسعه توانمندی‌های نوآورانه استوار باشد. این مسیر چالش‌های خود را دارد، اما باور داریم با اتکا به سرمایه انسانی ارزشمند شهر و سازمان، می‌توانیم الگویی پایدار از مدیریت شهری نوآور و آینده‌نگر ارائه کنیم. امید است این حرکت جمعی، دریچه‌ای تازه به سوی شهری پویا، هوشمند و خلاق بگشاید؛ شهری که هم‌زمان با احترام به هویت خود، آینده را با جسارت و نوآوری می‌سازد.

شهرهای امروز بیش از هر زمان دیگری نیازمند تفکر نو، روش‌های خلاقانه و سازوکارهایی منعطف برای مواجهه با مسائل پیچیده شهری هستند. در چنین وضعیتی، دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری مشهد با هدف ایجاد یک زیست‌بوم پویا برای تحول شهری، نقش خود را به عنوان بازوی نوآوری مدیریت شهری تعریف کرده است؛ نهادی که تلاش می‌کند میان ایده‌ها، ظرفیت‌های تخصصی، فناوری‌های نو و نیازهای واقعی شهر پلی اثربخش برقرار کند. فلسفه ایجاد این دفتر بر پایه این شکل گرفته است که حل مسائل شهری دیگر فقط با تکیه بر روش‌های سنتی امکان‌پذیر نیست و لازم است سازمان در تعامل مستمر با نخبگان، شهروندان، دانشگاه‌ها، شرکت‌های خلاق و بخش خصوصی، مسیر تازه‌ای برای تولید راه‌حل و خلق ارزش دنبال کند. دفتر خلاقیت در این چارچوب، مأموریت دارد به عنوان نقطه اتصال میان «دانش»، «نوآوری» و «عمل» فعالیت کرده و فرایند تصمیم‌سازی در شهرداری را با داده، تحلیل، خلاقیت و مشارکت تقویت کند. از منظر کارکردی، تلاش ما بر توسعه زیرساخت‌هایی متمرکز است که امکان رشد ایده‌ها، شکل‌گیری فعالیت‌های نوآورانه، تقویت

حل مسائل شهری از راه دانش و نوآوری

در دفتر خلاقیت و نوآوری شهری، مأموریت ما فقط خلق ایده نیست، بلکه ایجاد چرخه‌ای منسجم برای حل مسائل واقعی شهر بر پایه داده، دانش و ظرفیت‌های نوآورانه است. نگاه ما در معاونت، اجرایی‌سازی این چرخه و اطمینان از آن است که هر مسئله از لحظه شناسایی تا مرحله ارائه راه‌حل، از مسیری روشن، استاندارد و قابل ارزیابی عبور کند. فرایند کار از «تعریف مسئله» آغاز می‌شود؛ مسئله‌ای که با اتکا به داده‌های معتبر، تحلیل‌های فضایی و رصد مستمر شاخص‌های شهری شکل می‌گیرد. در این بخش، مرکز رصد داده‌های شهری نقش محوری دارد و با تولید داده‌های به‌روز، تحلیل‌های تخصصی و پایش روندها، پایه تصمیم‌گیری را فراهم می‌سازد.

پس از این مرحله، مسئله وارد چرخه تحلیل و طراحی می‌شود؛ جایی که مطالعات کاربردی، مهندسی ارزش، بنچمارک (بهینه‌کاوی) نمونه‌های موفق و بررسی سناریوهای مختلف به ایجاد شناخت عمیق‌تر از مسئله کمک می‌کند. در ادامه، ظرفیت‌مراکز نوآوری شهری فعال می‌شوند تا ایده‌ها، فناوری‌ها و مدل‌های خلاقانه را برای تولید محصول، خدمت یا راهکار مناسب ارائه دهند. بخش مهمی از این فرایند نیز از طریق رویدادهای خلاقانه، چالش‌ها و گرد همایی‌های تخصصی شکل می‌گیرد؛ جایی که متخصصان، نوآوران و تیم‌های جوان می‌توانند در حل مسائل شهری نقش‌آفرینی کنند. هدف ما ساختن مسیری کارآمد، داده‌محور و نوآورانه است؛ مسیری که بتواند مسائل شهر را به فرصت‌هایی برای خلق ارزش، بهبود خدمات و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان تبدیل کند.

به نام آفریدگار اندیشه‌های نو

۲. مرجعیت علمی و افزایش غنای فکری سرمایه‌های انسانی

برای حرکت استوار در مسیر نوآوری شهری، باید با مفاهیم، اصطلاحات، مبانی موضوعات و کلیدواژه‌های مرتبط با دفتر آشنا بود و نیز آن را برای دیگران تبیین کرد. از این رو، «نگارش کتاب‌های دانش‌افزایی» با هدف تولید ادبیات بومی و تبیین دقیق مفاهیم تحول‌آفرین در دستورکار قرار گرفت. این آثار با هدف بنچمارک (بهینه‌کاوی)، پل ارتباطی میان نظریه‌های نوین جهانی و نیازهای واقعی شهر مشهد هستند تا دانش را به قدرت اجرایی بدل کنند. تولید هفت عنوان کتاب موضوعی دانش‌افزایی مدیریت شهری با موضوعات هوش مصنوعی، خلاقیت و نوآوری مفهومی برای پیشرفت، داده‌کاوی، رصدخانه شهری، مسئله‌شناسی، شهر ۱۵ دقیقه‌ای و اتوبوس هیدروژنی از فعالیت‌های این دفتر بود.

۳. گفتمان‌سازی و ترویج فرهنگ نوآوری

انتشار «ویژه‌نامه شهر نوآور»، ویتترین تجارب و تازه‌های هوشمندی و خلاقیت مدیریت شهری است. با هدف ترویج الگوهای موفق و ایجاد زبان مشترک میان ذی‌نفعان، ۲۲ نشریه «شهر نوآور»، با موضوعات مختلف از طریق اتوماسیون‌آداری برای همکاران شهرداری ارسال شده است.

۴. راهبری استراتژیک و افق‌گشایی ملی

باراه اندازی کمیته خلاقیت و نوآوری کلان‌شهرها، «نگارش چشم‌انداز کمیته کلان‌شهرها»، به عنوان یک سند بالادستی انجام یافت. این اقدام، جایگاه شهرداری مشهد را از یک مجری محلی به یک «راهبر فکری» در تراز ملی ارتقا داد تا مسیر حرکت کلان‌شهرهای ایران در افق پیش‌رو، روشن و هدفمند ترسیم شود.

۵. دیدبانی هوشمند و پایش افق‌های نوظهور

در دنیای تغییرات شتابان، سکون معنایی ندارد. «رصد نوآوری» در قالب ویژه‌نامه در هفت شماره با هدف معرفی شرکت‌های دانش‌بنیان و محصولات و فعالیت‌های مرتبط آن‌ها با مدیریت شهری از دیگر اقدامات دفتر به شمار می‌رود.

«بیاتاکل برافشانیم و می‌درساغر اندازیم»
فلک راسقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم»

در عصری که «شهر» دیگر نه یک کالبد فیزیکی، که کانون تبند تحولات بنیادین، نوآورانه و اجتماعی است، دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری مشهد رسالت خود را فراتر از وظایف اداری، بر پایه «تحول در نظام حکمرانی» بنا نهاده است. ما بر این باوریم که نوآوری نه یک انتخاب، بلکه یگانه راه عبور از چالش‌های پیچیده کلان‌شهری است. در این راستا، با توجه به اینکه دفتر خلاقیت و نوآوری شهری مشهد اولین بار در ساختار شهرداری مشهد تأسیس شد، تلاش شده است که اقدامات زیرساختی و بنیادینی در مدیریت شهری در حوزه خلاقیت و نوآوری انجام گیرد.

اقدامات شاخص این دفتر عبارت است از: تأسیس و توسعه نهاد های نوآوری، توسعه زیرساخت‌های نوآوری، پروژه‌های تحولی، توسعه زیست‌بوم نوآوری، شبکه‌سازی و تعاملات علمی، تولید دانش و انتشارات. این دستاوردها حاصل رویکرد هوشمند و برنامه‌ریزی شده دفتر در راستای تحقق مأموریت‌های محوله بوده و توانسته است شهرداری مشهد را به عنوان پیشگام در عرصه نوآوری شهری در کشور مطرح کند. تداوم این مسیر با حفظ روحیه نوآوری و تعامل با همه ذی‌نفعان، ضامن تحقق آرمان‌های شهر هوشمند و شهروند محور خواهد بود.

۱. معماری سازمانی و انتظام بخشی فرایندها

با نگاهی ساختار یافته به پایداری نوآوری، «تهیه و تدوین دستورالعمل‌های تخصصی دفتر»، در اولویت قرار گرفت. این اقدام، نه فقط یک وظیفه اداری، بلکه پی‌ریزی «قانون اساسی نوآوری» در بدنه شهرداری بود تا مسیر حرکت از ایده پردازی تا اجرا، بر مدار استانداردهای علمی و بومی قرار گیرد. در این راستا پنج دستورالعمل در حوزه‌های مسئله‌یابی و حل مسئله سازمانی، قرارداد های نوآورانه و فرایندهای کارخانه نوآوری شهری تهیه و تدوین شد.

فرزانه مجریان

مسئول امور پیگیری‌های ویژه